

tmmob
makina mühendisleri odası
izmir şubesi

bülten

YIL: 26 SAYI : 270 Mart/2012

“YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN TASARISI”NA DAİR AV. GÜNEY DİNÇ'LE SÖYLEŞİ

Av. Güney Dinç'le yeni hazırlanan ve tartışmaya açılan “Yapı Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı” hakkında bir söyleşi yaptık. Tasarı tek tek üyelerimizi ilgilendirdiği kadar, Makina Mühendisleri Odası açısından da önem taşımaktadır.

Dr. Deniz Dinç YILMAZ
MMO İzmir Şubesi
İnsan Kaynakları Merkezi Sorumlusu

- Tasarıya ilişkin öncelikli olarak dikkatinizi çeken konu nedir?

İlk takıldığım konu, tasarının dili oldu. Yapı Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı'nı hazırlayanlar, yaşayan hukuk dilini bozmak için ellerinden geleni yapmışlar. Örneğin Yapı Denetim Kuruluşu'na, tasarıda Teknik Müşavirlik Kuruluşu adı verilmiş. Bu deyim son derece yanlıştır. Müşavirlik, danışmanlık anlamındadır. Tasarıda tanımlanan teknik müşavirlik kuruluşları ise, uygulamaya dönük ve sorumluluk taşıyan işler yapmaktadırlar. Fenni mes'ul ve teknik uygulama sorumlusu deyimleri yapılan görevlere çok daha uygun düşmektedir. Tasarıda çok kullanılan deyimlerden birisi de caiz sözcüğüdür. Geçtiği yerlerde, izin, icazet anlamına gelecek işlemler anlatılmamaktadır. İtiraz edilir, edilemez demek varken alışılmayan caiz sözcüğü, gereksiz bir zorlamanın ürünüdür.

- Tasarının, şimdiki yapı denetim uygulamalarından farkı nedir?

Yürürlükte bulunan 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 1. maddesinin (ı) bendinde Yapı denetim kuruluşu Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan tüzel kişi olarak tanımlanmışken, yeni tasarının 3 (g) ve 4. maddelerine göre, ülke genelinde yapılaşma sürecinde jeolojik araştırmalardan başlayarak kent planlaması, yapıların plan ve projelerinin yapımı, uygulanması ve denetlenmesi konularındaki bütün iş ve işlemler Teknik müşavirlik kuruluşlarının tekellerine verilmektedir. Bu kadarla da kalınmamakta, yapı denetim işlemleri ile ilişkilendirilmesine gerek bulunmayan..şartname, sözleşme ve ihale hazırlığı, iş bitirme belgesi hazırlama ve bu alanlarda danışmanlık işleri gibi mimarlık ve mühendislik hizmetleri veya bu hizmetler ile birlikte Bakanlıkça verilecek izin belgesine bağlı olarak etüt, proje işlerini yapma yetkileri de teknik müşavirlik kuruluşlarına tanınmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu, serbest çalışan mühendis ve mimarların işidir. Yani serbest çalışanlar için iş kaybı söz konusu

olacaktır.

- Teknik müşavirlik kuruluşlarının Bakanlık'tan izin alma koşulları ağırlaştırılıyor mu?

Tasarının tanımladığı teknik müşavirlik kuruluşları, birkaç mühendis ve mimarın bir araya gelerek kendi olanaklarıyla kurabilecekleri ortaklıklar biçiminde görünmemektedir. Bu tür örgütlenmelere gidebilmek için, büyük sermayeye, çok sayıda ve çeşitli dallardaki uzmanlara, en önemlisi de iş edinme güvencesine gerek bulunmaktadır. Türkiye genelinde bu ölçekte çok sayıda teknik müşavirlik kuruluşunun örgütlenmesi olanaksızdır. Tasarı, bakanlığın da bu sayıları çoğaltma eğiliminde olmadığını göstermektedir. Gerekli bütün izinler Bakanlık'tan alınacağına göre, yurt genelinde Bakanlık eliyle gerçekleştirilecek bir tekelleşme söz konusudur. Yapı denetimi, uygulamada, yürütmenin güdümündeki tekellere bırakılırsa, gerçek anlamda denetim de yapılamaz. Sonuç olarak diyebiliriz ki, Bakanlık, hiçbir ölçüt gözetmeksizin, istediği kuruluşa izin verecek istemediğine vermeyecektir. Bu tür düzenlemeler hukuk devleti anlayışına uygun düşmemektedir.

- Yıllarca tartışılan ve sakıncalı olduğuileri sürülen Fenni Mes'ul uygulamasından, yeni düzenlemenin ne farkı vardır?

Yapı denetimi, iş sahiplerine oldüğü kadar, devlete karşı da bağımsızlık gerektirir. Bu düzenlemede hem iş sahiplerine hem de siyasal iktidara karşı bağımsızlık söz konusu değildir. Tasarının, Hizmet Sözleşmeleri başlıklı 7. maddesinin (3) bendinde, yapı sahibi ile TMK arasında yapılacak sözleşmelerde yer alacak koşullar belirlenmiştir. Maddede "Sözleşmelerde; taahhüt edilen hizmetin konusu, yeri, inşaat alanı, süresi, etüt, proje ve yapı denetimi hizmetlerinin bedeli, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni alınmasına ve diğer müşavirlik işlerine ilişkin hizmetlerin bedeli, yapı denetiminde görev alacak teknik personelin listesi ve diğer mükellefiyetler yer alır. Teknik müşavirlik kuruluşunun yapı denetimi dışında yürüttüğü hizmetler ayrıca ücrete tabidir" denilmektedir. Demek ki TMK açıkça denetimden başka işler de yapacak ve parasını alacaktır. TMK'ler, başta iş takipçiliği olmak üzere, denetimini aldığı yapılarda, üstlenebileceği ucu açık hizmetlerle birer aracı ticari kuruluş gibi çalışabileceklerdir.

- Tasarı TMK'lerden başlayarak birçok konuyu Bakanlık iznine bağlamış. Bakanlıkların izin verme kriterleri de belli mi?

Tasarının 13. maddesinde, uygulamanın ayrıntılarının daha sonra çıkarılacak yönetmeliklere bırakıldığı görülmektedir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

"b) Teknik müşavirlik kuruluşlarının ve şubelerinin sınıflandırılması, sahip olmaları gereken asgarî personel ve donanım, teknik müşavirlik kuruluşlarının ve laboratuvar kuruluşlarının faaliyetleri ile çalışma usul ve esasları,

"c) Denetçi belgesi verilmesine ilişkin usul ve esaslar ile yapı denetim ve laboratuvar kuruluşlarında görev alan personelde aranacak olan nitelik, tecrübe ve bunların istihdam şartları ile görev ve sorumlulukları,

"ç) Diğer yapı sorumlularının nitelikleri, görevleri ile çalışma usul ve esasları," Yönetmeliklerle düzenlenecektir. Bunlar getirilen sistemin uygulanması açısından çok önemli konulardır. Ancak yönetmeliklerde hangi ölçütlerin gözetileceği tasarıda yer almamaktadır. Bu açıdan çıkarılacak yönetmeliklerin dikkatle izlenmesi, koşulları oluşsa, iptali için dava açılması gerekebilir.

- Tasarının üyelerimiz açısından getirdiği sakıncalar nelerdir ?

Öncelikle serbest çalışma olanakları daraltılmaktadır. Tasarının 44. maddesinin 2. bendinde, "...teknik müşavirlik kuruluşları; denetimi gerçekleştirmek ve sorumluluğunu üstlenmek üzere yeterli nitelikte ve sayıda mesleki yetkinliği haiz etüt ve proje denetçisi mimar ve mühendis ve yapı denetçisi mimar ve mühendis ile bunlara yardımcı olmak üzere yardımcı kontrol elemanları istihdam etmek zorundadır" denilmiştir. Ancak mesleki yetkinliğin ölçütü belirlenmemiştir. MMO'nun önceki yıllardan beri düzenli bir biçimde uyguladığı meslek içi eğitimlerin önemi, bu tasarı ile öne çıkmış bulunmaktadır. "Yetkin mühendis" deyiimi, MMO'nun geliştirdiği bir tanımdır. Ancak bu yetkinlik, siyasal iktidarın istediği doğrultusunda uygulanamaz. Bu tür eğitimleri meslek odaları vermelidir. Tasarıdaki biçimiyle "yetkinliği haiz mühendisler" deyiimi boş bir kalıptan ibarettir. Tasarının 3. maddesinin 1/b bendinde, tanımlanan etüt ve proje denetçisi mimar ve mühendislerin, "İlgili meslek odalarına üyeliği devam eden ve kendi uzmanlık alanına uygun olarak yapıya ilişkin projelerin ve zemin etüdünün denetim işini üstlenmek üzere Bakanlık'tan denetçi belgesi almış bulunan meslekî yetkinliği haiz ve mimar ve mühendisler"den söz edilmiştir. Yukarıdaki nitelikleri belirleme yetkisi de, bana göre Bakanlık'a bırakılmamalı, meslek odalarına ait olmalıdır. Tasarı ile bütün bu konular meslek odalarının elinden alınarak, ne olduğunu bilmediğimiz yönetmeliğe bırakılmıştır.

- Tasarıyla ilgili son gözlemleriniz nelerdir?

"Yapı Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı", daha önce yürürlüğe konulan 646 ve 648 sayılı KHK'larla aynı anlayış içinde hazırlanmış, Bakanlık merkezli bir

düzenlemedir. Mimarlık ve mühendislik mesleklerinin haklarına el atmaktadır. Meslek odalarının Anayasa'dan ve uygulamadan kaynaklanan görev ve yetkilerini daraltmaktadır. Yapı denetimini, kapsamını da genişleterek büyük balıkların beslenebileceği devlet destekli tekelleşmeye dönüştürmektedir. Bu sistem içinde başarılı ve güvenli bir yapı denetiminin gerçekleşmesi de olanaksızdır.